

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Советинин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

1969 г. Июнь 14 | СУББОТА | № 137 (7983) | Өртээ 2 көп.

Акжылчы чондарыны коммунисттик кичкилдештигине идеолоттук аякыялды пайдурлар артылары болгаш хевирлерини каала-биле ажыга-чылааша, бистиң партия-ларын ортузунга атеисттик пропагандалы күштедери-лерине база удуз кичкелтегин салып, ону чорударда бол талазы-биле ленинчи айтышкынын кесээде удуз-тулга болдурун келген. В. И. Ленин шажыга болгаш ону хуурмак артышкынынарынга ууур демескери-нин аргаларын болгаш хевирлерин айтты чораш. Маңа халбагыш оог бижээни болза: «Шажыга ууур демеске-ши билер херек. Ол сорулга-биле массаның чүдүлгезинин болгаш шажынын тыткыч үнүп келер дозун материалчыт ба-биле тайылбырлаар ужурут. Шажыга ууур демескид идеолоттук эрегей сур-таал-биле кызыгаралар, ону чүге индыг суртаал-биле өйштерип болбас». Оон-биле маңа Владимир Ильич шажыны артышкыныга ууур демескере он-да кичкелтегиле болуучуе партия организациалар-ның кичкелтегин угандырын чораш. Бичангаш ам-гы үеде эртем-атенизм чонга пропагандалары оог ленинчи айтышкынынарга үндөлөгетинин чортуу-нуу турар.

Амгы үеде бистик өзү саным секторларым, иде-лестилериме болгаш агитаторларым чүдүлгезик кичкелерин саягы-сеткилге дорамчылаашкын бол-дурбай, амгы үениң эртем-техниказынын чедиш-киринериге үндөлүз, он ортузунга атеисттик про-паганданы күженишкенин калбартып турар. Блэң-чы Кызыл хорайда, Каа-Хем районда «Благит» пи-ителенинчн организациаларын секторлары эртем-атенист темже удуз кичкелтегин салып келген. Бичангаш ол черлерде бол талазы-биле номчутууну туар лекцияларын шымыр бедөн, салы өскөн. Бо чымдың чүгө бирги квартиралда безин Кызылда ма-ңа халбагыш алдан хир лекция номчуттугунан, ону чорударыга эртемдеринин, башкылары, эми-дерин болгаш өске-да тускай эртемгилерин калаа-биле кириштиргенин таарымчыл деп санаа чогуур.

Оон-биле халбагыш чамдык райондарга партия болгаш «Благит» нитиленинчн организациалары лек-ция пропагандалынып бол чутула талалары чо-гуур кичкелтегин салбай турарын айттыр че-рек. Бо чылдың бирги квартиралда Чоон-Хемчик, Овур, Тогуз райондарында база Ак-Довурак хорайын чонга атеист-атенист темжаларга халбагыш чүгө 1-3 бирге лекциялар номчуттугунан маңа чикек кылдыр чуталарга четчир.

Шажыны хуурмак суртаалга ууур пропаганда ажы-ландыш кошкаан ажыгалаш, Барым-Хемчик, Чоон-Хемчик райондарын чамдык черлеринде пий-чакыс хамбар болгаш халамар бүдү хозелин, билг-мелер-ден копкач чамдык кичкелерин төөредик турарын дугайдыга чаагараларын сөөлү үеде реданжыга көзү турары таарылга эвес. Чикээ, Барым-Хемчиктик Кызыл-Мажалыкта, Акс-Барыкта С. Байыр, О. Күн-зев, Чоон-Хемчикте Лам-Оттуз дон мышка тоянчы, мангыс амдырдыг кижилер берге байдалга таарышкан чамдык кижилерин төөредик, хуртценп, овуу-дунуг чоруп көргүзүп, олардан пий-чакыс-хорегини, эт-сени ал турар. Блэңгара ол черлерде административ-тик органнын болгаш албан черлериниң индыг мангыстарга, тоянчыларга хамаарыштып тындым хемчек албай турарын база ууруш пашан көөр херек.

Сүзүгелдерин болгаш эргиниң артышкынынын бисте өске фактыларыннын барын база көргүзүп болур. Блэңгара аркаан сугар бажыга, арттар кы-рынга ол-баазын поестер азар, оон кедересе акша-то-герик салыр, мочон кижиниң согуу «Ирөөлүн» ки-дырмыс ол даш элзон каш хонукта бөлүк-бөлү-биле де аралашагышын организастаар, аңаа хам, ламаны чаап, кириштирип турар таарылгалар бар. Хүрө-хүт, бурган-шажын маңа-ла узуктатканын, аңаа чүд-дүр кижилер чоң болган дээр хон-биле чамдык чер-лерде эртем-атенист пропаганданы коштактамын бо фактылар херечилден турар-дыр.

Чон ортузунга атеисттик пропаганданы дээнттик, а-йычтык утка-шымарыг кылдыр чорударын оог хевир-леринде болгаш аргаларын оог саягы партиягажы-дарын билдирген. Блэңгити эртемчелин эртем-ха-тералыст ба-биле билр кылдыр кижилерин кижиз-дирерге, шажыны сүзүгелдерин аякп эртеринге идеялык саалар чедирлерин аргаларын чүдүлгезик кижилерин саягы-сеткилге дорамчылаады болдур-бай ажыгалаар ужурут. Бо талазы-биле калбак про-паганданы доктаамал чорутуушан, бойдустан хала-тыг күштеринге болгаш социал-даралга башымдары-ның чылдаганындан бойдустан болгаш нитиле болушкунуварынын чылдаганын билбелзенин шаан-да тымылдан шажыны сүзүгелдериниң үндөин чогуу шудуру тайылбырлаар херек. Маңа чутула чүе чүд-дө, атеисттик пропаганданы чорударга өртемчелин байдалын улам тодарай билрин, бойдустан бүгү та-ларын кижиниң чыгырын ал турарын көргүзөр, бурган-чүдөң, аа-чектер дзон мышка чүестер бар дээр дугайдык шажычы хуурмак, хоовун боладым сойбатал хелериндеги амгы үениң эртем-техниказы-нын чедишкенин аягыларын эреске чутула.

Шажыны сүзүгелдерин, кичкелтерин удуз кичкелтегиле аягыдык чер-чеп-чип, кижилерин оңайгай байдалын барыдааал чо-гуу ужурут. Маңа халбашкан тускай лекциялар-ны, беедаларын болгаш кеежаларын партия, «Благит» нитиленинчн организациалары, кутура алан херекти организастаар болгаш бол чутула аякп-хемчип-алан баугаар чоруду, аңаа башкылары, эми-дерин, пийвекерлерин база өске-да тускай эртемгилерин, кутура ажылдакчыларын калаа-биле кириштирзе чогуур.

Тогузүдү удуз болушкуну—В. И. Ленинниң төртүт-кенин хуниден бөө 100 чык болуучуга уктуктур политиктик ажыды амгы үеде чон ортузунга кү-женишкенин калбартып турар. Бичанга эртем-атени-стик пропаганданы ленинчи ба-биле чорудуп тургаш, оог дээнтин болгаш утка-шынын улам белдери партия органдарынын бир чутула соруугам болур.

Июнь 12-де РСФСР-нин Дәүләт Советинин Көзгә аяклагач талазы-биле комиссия Россия Федерациязынын колхозтарында болгаш совхозтарынын мал аякылчынын формаларинда бүдүрүтө чорудуугаларын таянчар механизациялар туурал дугайында айттырып чыгуулашкан. Дөштүтүтүт республиканын көзгө аякылчынын мианстрияны ораакчызы Н. С. Морозовтүт болгаш Бүтү-Россиянын "Россельхозтехника" катты-жашылчыларын дарагынын ораакчызы А. А. Муралыевтүт илеткелерин дыйлаан.

Беш тылдын чок тылдарынын дүргүзүндө Россия Федерациязынын крайларында, областтарында, автономдуг республикаларында мал аякылчына механизациянын дечелен иши аягы катан берерин туурал демдегуз. Ленинград, Москва, Воронеж, Липецк, Тамбова, Пенза, Белгород областтарын, Краснодар болгаш Ставрополь крайларын дагы Марий АССР-нин аякылчыларында бу талазы-биле төй чүдүлөр кылдылган.

Моон-беле кады аякелечилерде, хуралга сагал берген дөштүтүтүт да мал аякылчыларга хол-биле кылды аякылды кылмырларын айттырып келерге оюмун илтилдирген туурал чыгуулаан. 1968 чылда Таттар болгаш Башкыр АССР-лөр, Орел болгаш Оренбург областара саала установканыларын чартык кылдылчен төйү аякылчак чок-турган. Мал аякылчына тер-регилер-биле бүдүрүп туурал машиналар болгаш дегер бедик шынарнын талазы-биле ам-да кылгалай турал, бүдүрүчүзү чамык, хол-биле кылдып аякылды бүрүн солтуруу хандырларын туурал.

Механизациясын формаларга аякылчар калдырманы белеткелерге четтерерине хуралга баш шүгүмчүлөөн.

Мал аякылчыда бүдүрүлгө чорудуугаларын механизастарынын темпелерин дүргөдөлөргө устандыларга тодаргай сумелерин айткан доктаалды комиссия хүлөп алган.

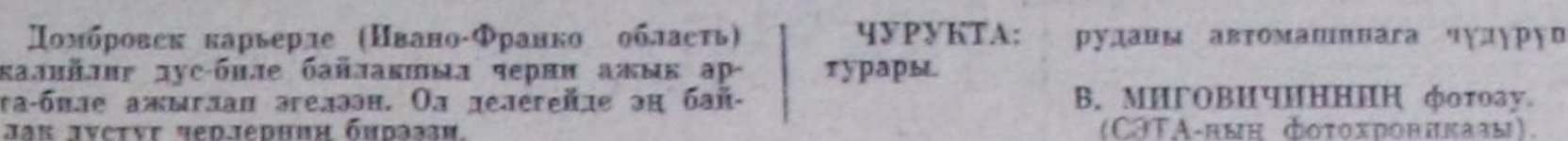
(СОТАНЫН КОРРЕСПОНДЕНТИЗИ).

Моюн-биле кады илеткенчилер-даа, хуралга кылар ерген дөңгөттөр-даа мал ажылында хол-биле кылар ажылды кымырларын айткылы кездерей оокум шиптирлер туураны угузалган. 1985 чыда Таура болган Башкыр АССР-дөргө, Орёл болган Оренбург областары саалда установойкаларынын чарткы кешинден хою ажылга чок-турган. Мал ажылында хол-кеңгездери-биле бүдүрүп турар машынар болган дегин бедик шынырыны таланы-биле ам-даа жугайбай турар, бүдүрүчүлүк чавис, хол-биле кылар асылды туруп солугуру хандырыны туур.

Механизациялан Формаларга ажылдар кырларыны бедеткеликте четестерины хуралга даа шүгүчүлүзөн.

Мал ажылында бүдүрүлгө чорудулгаларыны механизастарынын темпилирин дүрдөйлөрияны угалдыгын тодаргай сумелери айткан доктаалды комиссия хү-дүр алган.

(СЭТА-НЫН КОРРЕСПОНДЕНТИЗИ).

ЧУРУКТА: руданы автомашинага чүдүрүп турары.
В. МИГОВИЧНИННИН фотозу.
(СЭТА-нын фотохроникасы).

Юнь 12-д Коммунист болгаш ажылчын партияларның делегей Чо-
вудел хуралы бодунун ажылын үргүлчүзэн.

Эртэнги хуралга Пейдоявук Коммунистг партилэимын ТКНим
Политбюрозудун кишкигүш эш Х. Г. С. РАЙНАИРА дэргалаа. Чөв-
лел хуралдым киржикчилери Мурзун Вьетнам Республиканым Револу-
цир түр хазаанга байыртгы телеграмманы чангыс үи-биле хүдээл алган.
Ооң дараалдым Грациданым шериг-фашистг диктатурага ууур демис-
жил тулар коммунистери болшам демократтары-биле эп-сеткид катгыш-
тырмалдыгым мезгелдиз хүдээл алган

Хуралга даргалачий эш Х. Г. С. Раянаира Чувуэл хуралга байнгын чөдиргөн болгаш агдаа чөдирчинкиерни күзэн хой салниг чагаалар Совет Эвилелиниг завостар, фабрикалар, колхозтар болгаш совхозтар коллективиренд, партия болгаш хой-нигити организациялариндан, түс түс совет замаатглариндан Чувуэл хуралдын адресини келген дээр аш колхозлар, тундхатан Чувуэл хурал бүгү совет аждычи чонлар.

га болгаш организацияларга оларның чедирген чылыг байыры болгаш
күзөшкүндери дээш хүлээп көрүүшкүндү илгерилээн.

Чөөлүс хуралц хүн чүрүмүдә тургустунд айтырыгларын эртеги хураалга тугагалык бөөрүне АКП-ның Коммунист партиязынын Чингиге секретары эш Г. ХОЛД, Шведияны коммунист-гер-Чөөн партиянын Даргазынын орадакчысы эш Л. ВЕРНЕР, Суэдын Коммунист партиязынын ТК-ның Чингиге секретары эш А. Х. МАХДЖУБ, Бельгиялык Коммунист партиязынын Даргазы эш М. ДРЮМО, Коста-Риканың Улусу аавард партиязынын ТК-ның Чингиге секретары эш М. МОРА киришкен.

Кежеки хура. Барым Берлиннің Социалистік заңды эй партияның Даргазы эт Г. ДАНЕЛИСТУН даргалашкыны-биле болуу эртек. Хурага: Индияның Коммунистг партиязының Национал човуулгын Даргазы эт Ш. А. ДАНЕ, Великобританияныг Коммунистг партиязын Чыгыне секретары эт ДЖ. ГОЛАН, Гладуэланыг Коммунистг партиязын Чыгыне секретары эт Э. ЖЕН сагал берген.

Коммунисттер болгаш ажалчылар партияларын Москвада чымылган Чөвүлел хуралы Мурунуу Вьетнам Республиканың Революстуг түр чаааның тургустунганына пилг байырын чедирин тур. Чөвүлел хуралда талзэлээн 75 партиялар Вьетнам улустун маадырлыг хостактыг демиселдине чаа болгаш чүгүдә үе-чаданы ол болушукундан көрүп турар.

Олар вьетнам улустун демиселин бүрүн тинделеге чедир боттарынын өскерилге чокка деткирин Мурнуу Вьетнам Республиканын Революцияга түр чазаанга, бүгү вьетнам улуска бузуредип тур.

1969 жылдың июль 12

Июнь 12-де Коммунистлар бөлгәш ажилчылар партияларның делегет Чуваш хуралының Парлакта төвүнә хоочун большевиктер-биле үзгәражышкын болган.

1896 чылдан бээр СЭКП кежигүя Ф. Н. Петров, 1903 чылдан бээр СЭКП кежигүя Т. Ф. Людинская, 1903 чылдан бээр СЭКП кежигүя А. И. Беленев, 1917 чылдан бээр

СЭПП кекжигүү М. В. Фофанова даштыкы корреспондентилеринг мурунга чүве чугаалаан. Владимир Ильич Ленин-биле ужуражып чораш дугайында репортаж чугааган журналистер сорук киришкн-биле дмцаан. Хоочун болышевиктер даштыкы журналистеринг хой санныг айтмрыларынга харылаан.

(СЭТА).

Политинт яом үндүрер чер Коммунистг болгаш ажылагыч партияларын Москвада делегет Чувалд хураалыга 1969 чылдын июнь 7-де СЭКП-нин төлээлеринин багыны СЭКП ТК-ын Чыңгине секретары эш Л. И. Брежневти «Коммунистердин сырый катты

жышкынын быжыггаар дээш, ан-
тимиералистиг демиселдн чаа
көдүрлүүшкүнү дээш» деп чугаа-
зын тускай брошюра ыылдыр пар-
лап үндүргөн. (СЭТА).

(C3TA).

Коммунисттер болгаш аякчытың партияларынын делегей Чөвүзүл хуралы чеди хуу аялгашкан. Неледе, аякчытың партияларынын ажил-биле эртип турган Чөвүзүл хуралдың киркиччилери «Вьетнамга хамаарышпас чорук, хостала болгаш тайбыс!» деп Киймыгырны чалгыс үн-биле, аажок улуг көдүрүлүшкүн-биле хүлээн алган. Бу документтан америк агроспорларга утур вьетнам улустун маадырлар демисел-биле бүгү делегейин коммунисттериниң даңгыны эп-сеткиа катыштырышкан чыгыш бийлыктарга чөвүзүл болгаш аякчытың империализмни авантюрист политикамыга шыгымды сооткушук кылдыр бүгү делегейге хамаан-биле үтүдүрүлүшүн көргөн. Июнь 12-де Чөвүзүл хурал Муруну Вьетнам Республиканың Революстур чазанга байыртгы телеграмманы чоруткан. Бйтангам ол болза, даптыкы эжелекчилерге утур чедешкиниң демиселдин оруунга вьетнам улустун чутула хемчеге чыгыш аякчытың империализмниң бари чыгыш үн-биле кезээлэнип турган. Эркек неделяныа дүргүзүлүш аяк-дузма партиялазун төлөөлүчүлери америк улустуң империализмге утур демиселде коммунисттер болгаш аякчытың партиялары антиимпериалисттер бүгү күштерин хөдөлшигилериниң чалгыс эвниин аыгыртыларынын талазы-биле санал берген. Сагал бергенериниң эй хой уруузу Чөвүзүл хурал көрдүрери-биле белетизин кол болгаш өске-даа документилерге байың чедарип, оларын бүрүн деткиа чыгарып алырың чедип. Июнь 12-де олгогосун сагал АКП-тин, Шелдизин, Суланиин, Бельгиянин, Костариканын, Индияны, Англияны, Гвельдунаның коммунисттер партияларынын удурутку ажилдангалары ораторлар болган.

АКП-тин Коммунисттер партиязын Чангине секретары эи Г. Хоаллун чутгааны улуг соувурга челе уткан. Бодунун чутгаанына АКП-тин аякчытын төлөөлүчүлериң чыгыш аякчытың империализмге утур демиселде аякчытың империализмниң агроспор

бугу чугулазны, марксизм-ленинизмге
богаш пролетарияк интернациона-
лизмге чыгыш дөңгөз дөңгөз дөңгөз
коммунисттик эволюциянын чаң-
гыз яны азын-азын эркек
чугулазны баш дөңгөз.

Делегация социалистик система-
нын камгалагында интернационалдык
чугула хүлээпче болуп, чүгө дээрсе
ул системанын арасындагы чыңда

Имперализм кайды-даа айымдык болза, делегер аренада кичи тергичи денегитири болтуна ажыгыт кылдыр өскөртпө, төгүтүп жүздөлүпчү чорудулгазын чагчы черге таптап тууар кылдыр албайсызбыз деп, эш Данте чугаалды.

жүз атыпкан. Социализмнің қазақтар алымыныңиарын ылап үнелет турап бүтү кижилер. Чехословакияда социализмн камгалаары-была алган шиятларинг темгелеринг утканын билеп, алга байыр эидирин тургалыпн ужуру-даа ол.

[illegible]

Коммунистлар болгаш ажылчы партияларнын делегей Чөвүлел харажы бүтү делегейге канчаар-а дээмин союуругаллы хайныктырбаан, ажылын үргүзчүлөө туре.

Азияны, Африканы, Латин Амери-
каны тускай хамаарышпас кү-
челерине уур, улустарын на-
ционал-хосталгады шамчэкиниге
уур империализмни диме-
нишкенини тодарай барла-
даалары Индияны, Коммунист
партияны, Латина Чувал-
тын даарыш эт Ш. А. Данте, бу-
дун чутгааны анализел чута-
аан. Бир талашыда, боттарына
Делегейни коммунист шамчэ-
киниги шыгарадай шуугаан-
га уур чедишкенини күзөт-
көр совет кижиле Чувал кур-
дай аякын калдыг уур чута-
гыл-беле хайгара турган, би-
тик калбаа-длеме Голон чуту-
тун булун бүзүтүлө Чувал э-
ралдыкыны сөөк турар бай-
чешкенини чагалаа, те-
граммалар тодарай херчелел
раа.

1. ИЮНЬ 13-ТЕ «ПРАВДА»

(ИЮНЬ 13-ТЕ «ПРАВДА»)

Ам бо хүннөрдө миллион-хиллэд хэдхэн хүүхдүүдийг нэгжигнэж дасгал-үйн Коммунист бэлтгэл ажилдны партияларын Москва - болуу гурар Чүвэлд хуурамчын аямыл хаара түвэн.

— Силерин ажилчларын уугуу сонугуур-биле хайгааран түр бис. «Бьетпагма хамаарышнас чорукту, хосталгана болтап тайбынны хандьры» деи, силерин хүдэл алаг Кылгыларын аямыл-биле аямыл чүдэлтүүл түр бис. СӨКП ТК-ын Чингис секретари эш Л. И. Брекжэтин чүгээшлэ тодаргай-латгынан бистин партизалыгын полтиказын чангыс эс-сөткэлдиг дөткүн түр бис. Ыланд телеграм-ма Ленинградтын транспорт дериг-хөрсөдери бүдүр аоводууч партия хуурамчын аямыл болтап аямыл партияларын Чүвэлд хуурамчын адрезиге келдэн.

Каргавяның «Вертикальная» шаагылдыг аямылларын баштап тускай артеминлеринд хуурамчын Социалист Күл-аждил Маадры комбайнер А. Бабан сөс алган мында дэел.

— Аки-дүмэ партияларын дээлчелеринин Чүвэлд хуурамчын уеин эң чутула айтыры-рын чүгээшлэн көрүр турар. Дегейин коммунист болг аямылны шичээшкына улам б-кытар дээрнэге бодумд эш-рмизин бодол турары ыпмак а-ла ла бүүрэдиг мен.

— Бүгү совет коммунистери чагай сөткэлдиг бүгү кизилерин сэткэл-сигили болгаш угаан-болгаш аки-дүмэ партияларын Москва-дүтүлгүр турар Чүвэлд аямыл СӨКП-ын дээлчелери баштыны эш Л. И. Брекжэтин ч-гээшлэ тодаргайлатгынан. И

[illegible][illegible]

СУТ-ХӨЛ. (Телефон-бичлэг).
Тарваа бичдэг эгт-даа, сүт-даа болуур. Сүт-Хөндүг шөлдөрийн-дэ тарианын уунжуу өөрчүүж, ол дэргэе совхотууц мөхэлдэ-дэ тарианын үнэсүүнүмүгү Сүтү ажыд-лүпчлэрийн үнэсүүнүмүгү ажылын үнэсүүнүмүгү. Пар-ком секретары элп С. Сэргил-ларын редакцияга дымнэт-лэе болла:
— Тарианын чайгы сугтар-лыганын совхотууц шунтуу салбырларында эгзээн. Ин-күндэ болташ Кара-Чыраала 6-6 кижик составгыг зүенэ ажыгдал кирген. Сүгүгү халас агысала сорулга-биле Бора-

86 хуу хүснэгт Ажмыл-
агмыллан «Октябрь 14 чы-
лы», «Ленинчиг оруу» колхоз-
тар болта «Бурунгаар» сов-
хо берднгин плавин 100-тен
105 хуу чедирин, мурнакч
ажылдаанар.

Бо ҳувиерде заримсалталий аймақларини бирозла — кукуруза тарылааини чогуур уеланде чогуураы болур. Каа-Хем районунга ажиш-шичеларе мал чемилни ол чугула кукурузаы 4500 гагагарыыр куслур. 3900 гектони палары

ЭШ ДУГАЙЫНДА

СӨС

Хадмал арамдан өдө хадмал кеприниске, каймынга-да ийн аал иштү чурт-таар мийн бажмнар кестү кедди. Ооң бирээс мээң школачы эжимини. Салым-чозу эжимини-биле бир до-мей, чаагай үүлени бүдүрүп чоруур кижик кызында чурттан турар. Ол бажмнар-аам ном тудуу алган, кичээ-гейлгил номчаан ораар, а ба-жмнарда чок болза, санато-рийин аарыг кижилер чы-дар корпустарыны бирээни-ден ону тып ап болур.

— Мопна бажмнарда бе? — деп, орукка ойнал турган бичиң уруудан айтырармын: — Олар кечкээ көр ийн-деп, харымал калды.

Өкпө аарыг эмнээр санато-рийин хадмал арамдан

гап, амы-тымыга кижилер келген айымды эмнээрине бүгү назымын бараан болду-руп, эмчи болурун шипитир-леп алган.

Балгазын санаторий, а оң соонда Красноярский меди-цина институту. База катан санаторий, база катан инсти-тут... «Кадымч көр кеш-ка кижик өрөгөш чок сеп. Ортуман өрөгөш бардыр, ошолдон чорза чүдө деп су-мелээр чок турган. Мом-бужай бүгү-ле бергелерин ажил арктен: үнөң хар амын чораш, институту дооуң, эмчинин дипломун холга ал-ган.

Каш-ла чыл бурунгаар аа-

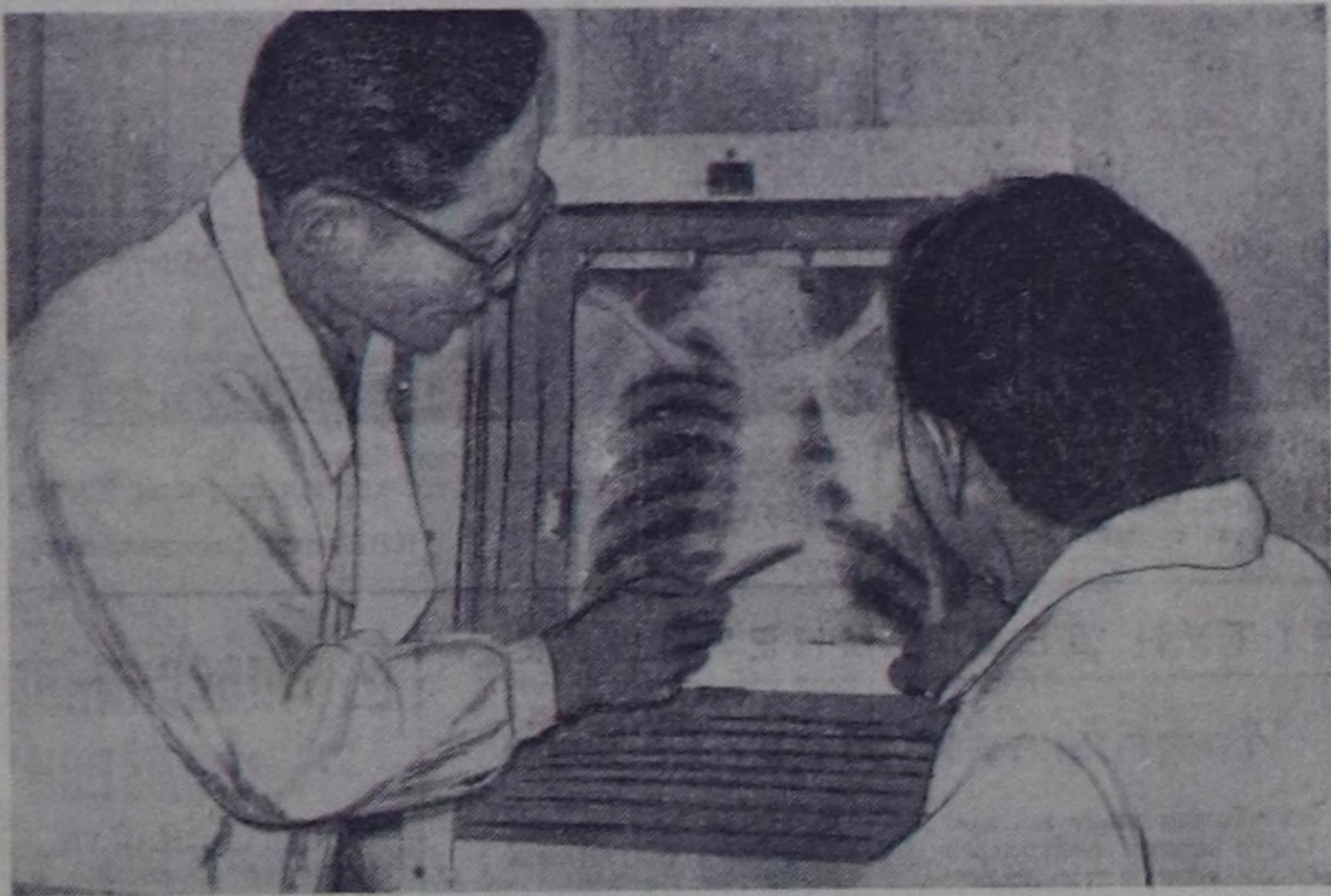
дицина номнары столунун кырында мравас. Номнары айымды, чурттарыны коргу-ап, «бүдүн лекцияны» менээ, помчун нежээледди.

— Соок түбүкүлүзү өкпө-ниңден айымдыт, эмнээр берге дээр болгай сеп. Ам ол дугайында чүңү чугаалаң бо-лур сен? — деп, түнелинде айтырдым.

— Медицина артемниң амыг чедипкинери турда, мында коргунчүг чүвө чок. Чугаа чоргуу үзүндө шипи-гозаратпаны, эмнээр херек. Бир эвес сонугураар болуң-за, чаа эмнөр бо-дур — дэриң, дыкка хой эмнениң аттарың адал, саала болса саапар ор.

— Моон солгаар чүңү бо-дур чорур сен? Планирмың чүд?

— Кара чагыс күзелим —

корпустарына чедир кижик-ниц сеткил ол-ла үе ишт-түдө хойну бодал, хойну сайгыры каалтар чорду.

— Бо черин агарында ийн дакыр нисароол бар. Билдир агарың оон дээр-деп, эштин чугаалаң салгып чораш, калы өрөгөш, ойнал чораш чыдарымын болуп келди. Михаил школачы чыдарында чургулга мык боорго, оң кеңир уелан бо-даан, чуртук болурунга бү-зүрп турган бис.

Бичээлжик бистиң бо бо-далымың уе-шаг бадатка-лаан, Михаил Момбужай ме-дицина училищениң кирген. Өрөгөр чүвөгө чаагың эр учиниңиң дыма шымырак дооуң алгыш, Тее-Хемин «Чодураа» колхозунга айма-дал берген.

Уагың кижини чон до-раан эскерер. Уадааңда-ла Михаил мактан, чаагай ке-лур уеин йорзот эгелен.

Ам-да эки өрөгөш аял, бауру экин бол, огул — деп, кыргашар чыгыр.

Бичээлжик, амырдылар-дын өрөгүкүзү хорон до-ган амык эр берге байдалга таарымал — хенертен оок түбүкүлүзүндан аарык бер-ген. Оке кижик болза, бүгү-ле чүвени сонугурааткып, э-недин чыктай артык. Момбу-жай мынды эвес — аарыг-биле шипитирлел демисейин тур-

рыг кижиниң хевин кедип алган бо-ла корпустуң чанын-га турган эмнел а халады кедип алган, хүдүмүрүн үт-күдү.

— Чүвүң-даа мурнуңда ө-бүлелг болганың дэриң бай-ыр чедирерин чопшээр, Ми-хил — дэриң, холун туттуң.

— Честерим, экин бо тур. Мария Сүрүкүна дээр, Эр-шениң Мөренде Даргат амыктың уруу, танып каан-каң боор сеп — дэриң, чанын-га турган а халаатты амык эчине айтыт. Танышты-ымс.

— Кадик эки, кол эмчи-нин ораалчымы болуп амык-дамышаан, Новокузнецк хоорайга оок түбүкүлүзү-нүң талазы-биле мергелж-беддин, алды ай иштинде өрөгөш, чааң эеп келдиң. Оке солун чүү болуп! Инсти-тут доошкан, үш чыл аял бердим. Соок аарың эмнээр талазы-биле элзип чүгүлериң билген алган, бүгү назымы бо аарыгың эмнээрине ба-раалгыш соруга ботталып эгелен. Бо-ла-дыр — деп эш чугаалаңдыр.

Школачы эжим Михаил А-данович Момбужайны амы-дырач-чуртталгазын, амык-херектерин бир хонук иш-тинде сонугурап, солун чу-гааңың дыңнал келдиң. Өкпө болган соок түбүкүлүзү-нүң эмнээр талазы-биле ме-

бо аарыгың чажыттарыңче улам-ла ханылаары оң. Аарыг дугайында хойну билнп көр-гө, бичээлме чүвөлөр көү-дөй берген мышак сагымды-рар. Соок түбүкүлүзүң эм-нээр талазы-биле чаа ар-галарың шипитир, моон мур-нуңда болуп мышак, бо аар-гыңды халаныңга таарым-каларга дуза чедирип, амы-дырачкы эгидери — менээ эң дэриң соруга ол.

Эртеннелг база-ла экин иш-тин амыкдар черинге бар-дымыс.

— Михаил Аданович, бай-далым эки-дир. Эмнелениң таарымч турары болумга бе-зин иле-дир. Удаса кан-ка-дык болуп чала бээримге шуут бүүрүр-дир мен. — дэриң, аарыг кижилерин чу-гааңым хойну-биле дыңнал тур-дум.

Болуңга кижанып турган аарыгың анык, оң аараан-арың эмнээр кылдыр бо-дун белеткен, хой чыдар-да өрөгөш, чоңуга бараан болурун Михаил Аданович Момбужай мышак сорукту-лар күүүсүдип мышак деп ба-дыткалым биле помчуну сип-ер чопшээржир боор силер.

А. ЧАРАШ ООЛ.

ЧУРУКТА: Балгазын са-наторийинин анык эмчлери М. А. Момбужай биле М. М. Монгуш.

А. МЕЛЬНИКОВТУҢ ФОТОЗУ.

Делегей бохуннерде

Коммунист болгаш ажилчын партияларның Чөвүлел хуралын даштыкыда үнелеп турары

© БУДАПЕШТ. (СЭТА).

Мурнуңдагы хүнердегиз мышак, база-ла Будапешт-тин бүгү солуннарының бир-ги аршыларыга коммунист болгаш ажилчын партиялар-ның делегей Чөвүлел хура-лынның материалдарын пар-лаан.

Парлаага кол кичээгелш ВСАИ-нин төлөөлөрүнүн баш-тың Я. Кадарын Чөвүлел хуралга чугаалаң салган. Акм-дүмк партияларның чаг-гыс эвип быжыгалаары деле-гейин ажилчын аңгызын кол эрге-ажым болур дуга-йында ол чугаала айткан сөстөрүн — «Несбадша» со-лун Чөвүлел хуралдың дуга-йында парлаан материалдар-ның уулз эгизинге кийрген.

© УЛАН-БАТОР. (СЭТА).

Моон парлаага, радио бол-гаш телевидение коммуни-ст болгаш ажилчын партия-ларның Москвада Чөвүлел хуралының дугайында мате-риалдарын калба-биле чыры-дып турар. МАР-ның төң со-лунары Чөвүлел хуралга СЭКП ТК-ның Чингине се-кретары Л. И. Брежневтиң чугаалаң бүрүн текстин пар-лаан.

СЭКП-нің төлөөлөрүнүн баштың делегейин комму-нист шимчээшкениң мур-нуңга тургустунган эң чүгү-лүл айтырарың бүрүн долу болгаш тодаргай-биле чы-рыдып, ол айтырларың бот-

тадырарың тодаргай орук-тай айткан дээрли та-йыбырлаачылар бир үн-бе-ле демделген турар.

© БОНН. (СЭТА).

«Ол пар-тияларның хөдөлмөшкө-ниң чагыс эвип быжы-гы турары делегейин комму-нист шимчээшкениңде кол чүтүгү болурун» комму-нист болгаш ажилчын пар-тияларның Москвада делегей Чөвүлел хуралы херекчээр дээрли барын-герман комму-нистеринин «Унээр цайт» солуун демделген. Комму-нист шимчээшкениң берге-лерин ажилчын ораалдаш-ка империалистерин бүгү күженишкениң буурааш-кыга таарымал, олар «тогунуң дугунуң дедир тыр-ты» шыдаас деп, ол солун-нун кол редактору Герд Деймхис бижээн.

© БУЭНОС-АЙРЕС. (СЭТА).

Коммунист болгаш ажил-чын партияларның делегей Чөвүлел хуралы уулз бо-лушкуну болур дээрли Ар-гентинада Коммунист партияларның ТК-ның кежи-гүн Висенте Марсичи СЭТА-ның корреспондентинге ме-делген.

Делегей хогжүдөңгө шипитирлел сандарың чедир-ип шимдээр аргалың күн-бу-лу берген делегейин комму-нист болгаш ажилчын шим-чээшкениң чагыс эвип быжыгалаарың аажок уулз

ужур-дузаның

Марсичи

«Ленинниң партиясы — СЭКП бодунун айма-чорудулазын-га кижик депшигелениң пю-нери, делегейин коммуни-ст болгаш ажилчын шим-чээшкениң аялдарды кыл-дыр хулаң көөрүң чедип ал-ган деп, ол демделген. Бис-тин хүнеринде СЭКП-биле найырал пролетарың интер-национализмин бадаткалы болуп турар. Антикоммуни-зм, антисоветизмин поли-тиказы болза, бодунуң уу-зунга уулз эң кеминг үүгө-диг болур деп түвөгө тогу-бисти өөрдүң турар дээрли Марсичи чугаалаң.

© СТОКГОЛЬМ. (СЭТА).

Швецияның парлаагазы комму-нист болгаш ажилчын партияларның делегей Чөвү-лел хуралын мурнуку хөвээр тодаргай чыдарын үргү-чүлөшпөш. Оң киржичи-лери АКШ-тын Вьетнама агрессияның чагыс үн-бе-ле буруу шапкан дээрли Сток-гольмун уулз солуннары демделген. «Деген шуктер» солунун корреспондентин-ниң Москвадан дыңдалымы бижээни болза, Чөвүлел ху-ралдың делегаттарының хой нуруууа ККП-нің ууртуула-амның элзеп тургустары боттарың саналдарыңа буруу шапкан.

© СОФИЯ. (СЭТА).

Болгарияның бугуругасеринде болгаш албан черлеринде, кооператив суураарында мас-сальг митинглер эрпип тур-гар, митинглерин кижик-чилер коммунист болгаш ажилчын партияларның деле-гей Чөвүлел хуралын дашкып,

рында болур» деп. Филли-пация Коммунист партия-зының органы «Канас уети-сет» солун бижээн. Коммуни-ст болгаш ажилчын партия-ларның делегей Чөвүлел хура-лына СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң чугаалаң тодаргай та-йыбырлашыаан, солун «де-гейин коммунист шим-чээшкениң чагыс эвип быжыгалаарыңа боттуң ар-гал бар» деп демделген.

© СТОКГОЛЬМ. (СЭТА).

Швецияның парлаагазы комму-нист болгаш ажилчын партияларның делегей Чөвү-лел хуралын мурнуку хөвээр тодаргай чыдарын үргү-чүлөшпөш. Оң киржичи-лери АКШ-тын Вьетнама агрессияның чагыс үн-бе-ле буруу шапкан дээрли Сток-гольмун уулз солуннары демделген. «Деген шуктер» солунун корреспондентин-ниң Москвадан дыңдалымы бижээни болза, Чөвүлел ху-ралдың делегаттарының хой нуруууа ККП-нің ууртуула-амның элзеп тургустары боттарың саналдарыңа буруу шапкан.

© СОФИЯ. (СЭТА).

Болгарияның бугуругасеринде болгаш албан черлеринде, кооператив суураарында мас-сальг митинглер эрпип тур-гар, митинглерин кижик-чилер коммунист болгаш ажилчын партияларның деле-гей Чөвүлел хуралын дашкып,

империализмге уулз, тайбың,

демократия болгаш социа-лизм дээр демсеежип турар күштерин чагыс эвип быжыгалаарыңа ол чугула роль-ду ойнар дээрлине бугуру-лениң илергейлел турар. Чөвү-лел хуралдың ажилыңа че-динишкени күзөн тегегра-малар Болгарияның комму-нист партияның ТК-ның адресинге соксаал чокка кээп турар.

Коммунистерин хой ми-лашон армияның төлөөлө-члери Чөвүлел хуралдың Кол документиниң чагыс үн-биле шүтэн алып, ол доку-мент иштин амы дайымын-га уулз демсеелг делегейин коммунист болгаш ажил-чын шимчээшкениң аял-сет-кил каттыштырлааган быжыгалаарыңа дуулаар дээр-лине бугурулушинең илергей-леп тур бис деп, Вазово хоорайның машина тудугулары бижээн.

Разгард хоорайның заводта-рының болгаш фабрикалары-ның ажилчылары, Тобукин округтун ажилчын чоннары, Софиниң болгаш чурттуң өскө-даа хой хоорайларыңа бугуругасер коллективтери Москва Чөвүлел хурал деле-гейин коммунист шим-чээшкениң болгаш антиим-периалист бүгү күштерин чагыс эвип быжыгалаарыңа каттыштырлааган оруну-га чаа болурунга бугу-рулениң илергейлел турар.

Ак сеткил, ден эрге, демократизм

ПРАГА. (СЭТА).

Коммуни-ст болгаш ажилчын партия-ларның Москвада Чөвүлел ху-ралы чехословак партияла-рың кичээгелшнинең төвүл-де болуп үргүлүлөшпөш. Де-легаттарың саналдарың пар-лаага конференцияны арга-ла оларның чугаалаңы пар-лаашаан, солуннар тайбың, де-мократия болгаш социализм дээр демсеелг коммунист болгаш ажилчын шимчээш-кениң чагыс эвип быжыгалаарыңа Чөвүлел хурал дуза-лаар дээрли демделген тур-рар. «Чөвүлел хурал бүрүн ак сеткилдиг, ден эргениң бол-гаш демократизмин байда-лыңа эрпип турар» деп, «Прага» солунун Москвада корреспондентинге демделген.

Парлаага «Вьетнама хама-арыш чорутуу, хосталганы оң амыкдар шимчээр болур» деп Кийгырың тайбырлап тур-рар. Ол документиниң чагыс үн-биле хулаң алганың со-лунаар демделген.

«Руде право» солун Чөвүлел хуралдың ажилың тайымыр-лаан. Солунун бижээни: Чө-вүлел хуралдың ажилың баштайгы хүнеринин кор-гүскени мышак, оң киржик-чилер империализм аял-дел хогжүдөңгөш кол моо-яда, делегейин бүгү чуртта-рың ажилчын аңгызын, демократизм болгаш антиим-периалист күштеринин кол дайыны болуп турар дуга-йында чагыс аял принцип-алды болалын илергейлээн.

Чөвүлел хуралга Совет Э-линин Коммунист пар-тияларның төлөөлөрүнүн баш-тың, СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң дегергейлг, кайынанчак ут-калыг чугааңы Чөвүлел ху-ралга дуза бедиң-биле үнелер көргөн деп, солун демделген. Бодунуң чугаалаң Л. И. Брежнев амы байдалы чү-

ле эртем баураар тодаргай анализтээн эвес, харын база аныгар демсеелг болгаш социализм аял-дел тургу-зушкунуңа совет партия-ны байкал дуржулааган. Чө-вүлел хуралдың делегата-рыңа солуннар дээрли солу-у айткан.

Москва Чөвүлел хуралы ак-сеткилдиг чорун-биле, чүгү-дү-биле-даа кызматрааттыңааң дегергейлг чугаалажыла-лар-биле, хөдөлмөшкениң чагыс эвип пролетарың ин-тернационализмин принцип-териге быжыгалаар чүтүкү-лө хөдөлмөшкениң турар деп, чүгүдө чугаалаан. Чө-вүлел хуралдың өскө ха-рактерлг шынары болза, чуга-алажып турар бүгү айтыр-ларың оң харымсаалың кер-пиги турары, а ол мышак оң амыкдар шимчээр болур.

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА).

Америк парлаага болгаш инфор-мас агентствелери коммуни-ст болгаш ажилчын партия-ларның Москвада Чөвүлел ху-ралының ажилың соксаал чө-кк хайгаараарың үргүчүлө-вишаан.

«Нью-Йорк дейл ньюс» со-лун делегей Чөвүлел хуралы-ның «Вьетнама хамаарыш-пас чорутуу, хосталганы бол-гаш тайбыңы хандырар!» деп Кийгырың тайымырлап тур-рар. Чөвүлел хуралдың кир-жичилери 75 партиялаар вьетнам айтырмың таары-птар шимчээр талазы-биле Мурнуу Вьетнамын хостары-ның Национал фронтунуң 10 чүгүдөн тургустунган про-грамманың дөтөзүн деп, солун демделген. «Дэди дөтөлгө делегейин коммунист кон-ференцияны АКШ-тын Вьет-нама агрессияның чагыс үн-биле буруу шапкан болгаш америк шипитирлел соо-рурун ойталаарың комму-нистерин, ажилчынарың болгаш өскө-даа депшигелг

күштерин кийгыргал» деп, солун демделген.

ТОКИО. (СЭТА).

Япон со-лунаар коммунист болгаш ажилчын партияларның Мо-сквада делегей Чөвүлел хура-лының ажилың чорудула-зын кичээгелш хайгаара-арың үргүчүлөп турар. Солун-нар «Вьетнама хамаарыш-пас чорутуу, хосталганы бол-гаш тайбыңы хандырар!» деп Кийгырың тайымырлап тур-рар. Ол документиниң чагыс үн-биле хулаң алганың со-лунаар демделген.

«Нью-Йорк дейл ньюс» со-лун делегей Чөвүлел хуралы-ның «Вьетнама хамаарыш-пас чорутуу, хосталганы бол-гаш тайбыңы хандырар!» деп Кийгырың тайымырлап тур-рар. Чөвүлел хуралдың кир-жичилери 75 партиялаар вьетнам айтырмың таары-птар шимчээр талазы-биле Мурнуу Вьетнамын хостары-ның Национал фронтунуң 10 чүгүдөн тургустунган про-грамманың дөтөзүн деп, солун демделген. «Дэди дөтөлгө делегейин коммунист кон-ференцияны АКШ-тын Вьет-нама агрессияның чагыс үн-биле буруу шапкан болгаш америк шипитирлел соо-рурун ойталаарың комму-нистерин, ажилчынарың болгаш өскө-даа депшигелг

Польша-чехословак дыңнадыг

ПРАГА. (СЭТА).

ЧССР-нің чаааңың Даргаам О. Черни-нч чалаан-биле ПУР-нун Министрлер Чөвүлелиңиң Даргаам Ю. Ципраневичиң найырал аял-чорунуң кылы-нон. 9-тан 11-ге чедир Чехо-словакия чоруп турган. Чуртка чоруп турган үзүндө Ю. Ципраневичин ЧССР-нің Президентин Л. Свобода ху-лаң алган. ПУР-нун Ми-нистрлер Чөвүлелиңиң дар-гаам Чех болгаш Словак со-циалист республикаларың удуртукчу ажилдакчылары-биле ужурашкан.

Ал-чорук дугайында дың-надыга демделген-биле алырга, чугаалажымынар болуп турар үзүндө ЧССР-нің болгаш ПУР-нун чаа-ң-тар баштыңы чехословак-полыда бүгү талааң хары-аааларың идеялыг хөгжү-лери ийн чурттуң аразында найырал, калы аялдалыма болгаш бот-бодунга дуула-ажып дугайында керөөниң бау-зунга ийн чурттуң аразында акм-дүмк калы аялдалыма-ның болгаш найыралы күнчүлөшпөш, хандырары-га чугула ужуру-дуулааң дээрлине чопшээржип тура-рың илергейлээн.

ЧССР биле ПУР со-циалист дем каттыштыр-лаагың чурттарың чаг-гыс эвип болгаш кады амы-дырлааган улам ылай бу-жыгалаарың уулз ужуру-ду-ааңың үнелеп турар деп, дың-надыга чугаалаан.

ЧССР биле ПУР со-циалист дем каттыштыр-лаагың чурттарың чаг-гыс эвип болгаш кады амы-дырлааган улам ылай бу-жыгалаарың уулз ужуру-ду-ааңың үнелеп турар деп, дың-надыга чугаалаан.

ЧССР биле ПУР со-циалист дем каттыштыр-лаагың чурттарың чаг-гыс эвип болгаш кады амы-дырлааган улам ылай бу-жыгалаарың уулз ужуру-ду-ааңың үнелеп турар деп, дың-надыга чугаалаан.

Бистиң коллективте

Тараа айма болгаш малга холушкан чепер белегээр талазы-биле эргелдиг бугу-рулгө черлери бо чылдың үт-күзүн беш айларың дугу-зунда планнарың чедипки-нин күүсеткен. Ол үеңиң иш-тинде эргелел иштиниң-биле 5100 тонна далганың кылдыр турган болза, ону 5618 тонна чедир бугуруш, планын 110 хуу күүсеткен.

Сортуг далган бугуруш талазы-биле Чаданың тараа хулаң алыр черинин бугу-рулгө чедиптин түнелдери эки: беш айларың планын-да 142 хуу күүсеткен, ол

болза пландан амыр 340 то-на продукцияң берген ол-дур. Эртен чылдың бо-ла үзүндө дөңсөөгө, 300 тонна сортуг далганың ол хойну берген.

Бо мурнакы коллективте анык мастер Мерген-оол, Анатолий Карфи-дов болгаш аңаа ам он чыл аялдан келген механик Са-рылар Ким-оол мурнакы-ларын одурунда аялдан турарлар.

Малга холушкан чепер белегээрине Кызылдың сайга-рылга баазаң болгаш Тура-н

ның тараа хулаң алыр чери эки аялданар берген ол-дур. Бичээлгаш мал чепери белегээр план беш айлар дугу-зуңда 108 хуу күүсеткен. Эргелел иштиниң-биле ба-рааны сайгар планын 105 хуу күүсеткен.

Бистиң эргелдиг бугуруш-че черлери амыг үеде чартыч чыл планын хуусаа бетинде күүүсүдүр, чедип алганың чедипкинерин чүгө быжыгалаар эвес, харын улам көү-дөй чедип чүтүкүдү аялдан турарлар.

Ч. ДОСПА, эргелдиг кол ижерери.

МУРНУУ ВЬЕТНАМДА РЕВОЛЮСТУГ ТҮР ЧАЗАКТЫ ТУРГУСКАН

ХАНОЙ. (СЭТА). Парлаа-ның хосталга агентилениң дыңнатканы барымдаалаан, Вьетнам информс агентиле-дин дамытканы-биле алырга, Мурнуу Вьетнамын хостары-ның Национал фронтунун Топ Комитетинин болгаш Национал-демократтыг база тайбыңа мышактыг күш-терин Вьетнамын эвиплениң Топ Комитетинин төлөөлөр-инин консультативтиң конфе-ренцияны 1969 чылдың май 23-те болуп эрктен. Уулз тө-лөөлөчлериңин конгресси чылдыр дугайында айт-тырлың конференция чуга-алажып көргөн. Ол конгресс Мурнуу Вьетнама револю-стуг түр чазакты томулаар ужурут.

Мурнуу Вьетнамың чо-ну-лу бугу бугурушун күе-дө-сорууңа дүүштүр Рево-люстуг түр чазакты тургу-заарың эргежок чугулазын-га база америк агрессияга удур, төрөзүн чуртту камгалаар дээш, тивелдери шуут чедип алыр соруга-биле мурнуу-вьетнам чоңун демсеелгге дуулаарың эргежок чугу-лазың дугайында боттары-ның бодалың төлөөлөр чагыс үн-биле илергейлээн.

Мурнуу Вьетнамын хостары-ның Национал фронтуну-

нуң болгаш Национал демо-краттыг база тайбыңа мышак-тыг күштеринин төлөөлө-ринин консультативтиң кон-ференцияның шипитирлел күүүсүдүр-биле конгресс 1969 чылдың июнь 6-8-те Мурнуу Вьетнамын хосталган зона-зынга болуп эрктен. Америк агрессияга удур, национал-ды камгалаар дээш уулзун демсеелгге түнелдериң ундур, а ол мышак Революстуг түр чазакты болгаш оң Кон-султивтиң човулуни то-мулаар соруга-биле кон-гресси чылдыр дугайында айт-тырлың конференция чуга-алажып көргөн. Ол конгресс Мурнуу Вьетнамын хостары-ның Национал фронтунун Топ Комитетинин болгаш Национал-демократтыг база тайбыңа мышактыг күш-терин Вьетнамын эвиплениң Топ Комитетинин төлөөлөр-инин консультативтиң конфе-ренцияны 1969 чылдың май 23-те болуп эрктен. Уулз тө-лөөлөчлериңин конгресси чылдыр дугайында айт-тырлың конференция чуга-алажып көргөн. Ол конгресс Мурнуу Вьетнама револю-стуг түр чазакты томулаар ужурут.

Конгресске 88 делегаттар болгаш 72 аалчылар — рево-люстуг дайыңчылар, нацио-нал хосталга дээш демсее-лгге хоочун киржикчилер, ажилчын аңгыны, тараачы-нарың, аныктарың болгаш интеллигенцияның төлөөлө-члери, язы-бүр национал-дарың төлөөлөчлери, дай-ыңчың контролюнда тур тур-рар райондардан келген на-ционал хамаарышпас чорук

болгаш тайбыңа мышактыг күш-теринин төлөөлө-ринин консультативтиң кон-ференцияның шипитирлел күүүсүдүр-биле конгресс 1969 чылдың июнь 6-8-те Мурнуу Вьетнамын хосталган зона-зынга болуп эрктен. Америк агрессияга удур, национал-ды камгалаар дээш уулзун демсеелгге түнелдериң ундур, а ол мышак Революстуг түр чазакты болгаш оң Кон-султив

